

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

CALEA UNITATII

Un interview cu Patriarhul Ecumenic Athenagoras

Va veni, și poate mai curând decât ne așteptăm, ziua gloriei și a bucuriei. Ziua în care Papa și eu vom bea din acelaș potir în numele Bisericilor noastre de prea mult timp despărțite», spunea de curând Patriarhul Athenagoras ziaristului francez Antoine Wenger, în cursul unui interview publicat de un cotidian catolic italian.

« Va veni ziua aceasta fericită repeta Patriarhul Ecumenic. Fiindcă o cer timpurile, o cer mai ales popoarele. Dumnezeu ne va învăța cum să ajungem la ea. La vremea potrivită ne va trimite un semn al voinței Sale. Noi trebuie să ținem mâna deschisă și în acelaș timp să știm s'o închidem, pentru a culege și a păstra semnul acesta. Ocazia nu poate fi pierdută ».

Intr'un spațiu de abia câțiva ani - a spus în continuare Patriarhul Athenagoras - s'au petrecut fapte pe care nu numai că n'am fi îndrăsnit niciodată să le credem, dar nici măcar să ni le închipuim. Tot ceace am nădăjduit s'a împlinit », a continuat, evocând întâlnirea sa cu Paul VI la Ierusalim, vizita Papii la Istanbul și vizita sa la Roma. « Impreună pe Golgota, împreună la altarul confesiunii lui Petru ».

« Ah, rugăciunea aceea în Sfântul Petru, în fața lumii, în fața unei mulțimi imense și fericite, care aplauda și aștepta. Da, aștepta și spera, mulțimea aceea fără număr, ca noi să ne împărțășim din acelaș potir. N'am făcut-o, și lumea a rămas desamăgită ».

Unitatea va veni. Se va săvârși *de fapt*, înainte de a fi decretată de drept. De fapt, în sensul că creștinii catolici și ortodocși, pe temeiul crezului lor comun și al aceloraș Sfinte Taine, a căror validitate e recunoscută reciproc, se vor simți fii ai unei singure și unice Biserici a lui Christos ». Această unitate « va fi trăită în practică înainte de a fi proclamată juridic ».

Profetica afirmație a Patriarhului face ecou scrisorii trimisă de Sanctitatea Sa Papii Paul VI în Martie 1971, în care spunea: « Așa cum am parcurs un drum negativ care ne-a dus la desbinare, tot așa acum suntem chemați să parcurgem un drum pozitiv care

ne va duce la unirea desăvârșită în celebrarea împreună a Sfintei Liturghii și în împărțășirea cu sângele lui Christos oferit drept jertfă în acelaș potir ».

Unirea proclamată de al doilea Conciliu Ecumenic de la Lion (ale cărei acte au fost publicate recent de părinții asumpționiști, la Paris), a fost o unire *de drept*, care însă n'a devenit niciodată o unire *de fapt*: deși a fost proclamată în Conciliu de imparat și de Patriarhul Constantinopolului, n'a durat mult timp. Acelaș lucru s'a întâmplat, la distanță de mai puțin de două veacuri și cu unirea de drept proclamată de Conciliul de la Florența, care nefiind confirmată în practică de o unire de fapt, a rămas o simplă mărturie de bunăvoință din partea celor două Biserici surori.

În fața unor astfel de situații, care confirmă în plin afirmațiile Patriarhului Athenagoras, cum poate fi posibilă promovarea unei uniri *de fapt*? - a întrebat par. Wenger.

Două sunt, după Patriarhul ecumenic, căile care pot duce la realizarea ei: « dialogul teologic », care însă înaintază prea încet, și « dialogul inimilor », care dimpotrivă face pași uriași.

Decizia Bisericii ortodoxe a Rusiei de a-i admite la comuniune pe catolicii latini, poate fi socotit un gest folositor proclamării unității de fapt, adică a unității concrete de la bază? La întrebarea aceasta Patriarhul a răspuns redimensionând gestul Patriarhatului Moscovei.

« Nu e vorba de intercomuniune - a spus - ci pur și simplu, pornindu-se de la recunoașterea reciprocă a Sfintelor Taine, de admiterea la comuniune a catolicilor care se găsesc în condiții de necesitate spirituală și care nu pot recurge la un preot catolic ». O astfel de comuniune, justificată de împrejurări speciale, și de care pot beneficia și în Biserica de la Constantinopol credincioșii catolici, nu poate fi confundată cu intercomuniunea și cu atât mai puțin cu concelebrarea euharistică.

Situația de tensiune a raporturilor dintre Constantinopol și Moscova, determinată de proclamarea de către Moscova a autonomiei

Bisericii ortodoxe din Statele Unite, și care a fost definită de Patriarh o « cearta în familie care nu trebuie să turbure unitatea ortodoxiei », și situația actuală a lumii, au fost alte teme discutate de Patriarhul Ecumenic cu ziaristul francez. Patriarhul a declarat că nu crede posibil un nou război, din două motive: în primul rând fiindcă Statele Unite, Rusia și China posedă arme atomice care ar putea nimici lumea, în al doilea rând fiindcă popoarele nu vor războiul. O dovadă a tendinței de asociere a popoarelor mai curând decât de învrăjbire e, pentru Patriarh, crearea Comunității Europene. Marșul omenirii spre unitate e « ireversibil ».

Rugat să vorbească de greutățile interne ale Patriarhatului în raporturile sale cu guvernul turc, care printre altele a închis școala teologică de la Halki, singura care forma preoții Patriarhatului, Patriarhul s'a mărginit să spună că « sărăcia, crucea și umilinta au fost promise de Christos Bisericii Sale ca semn de autenticitate ». « E o lege a istoriei - a adăugat - Biserica latină, care în aparență a cunoscut o istorie mai glorioasă, își are și ea greutățile ei. « Sunt sigur - spusese în prima parte a interviewului referindu-se la « criza » actuală a Bisericii catolice - că Biserica Romei va reuși să depășească evenimentele care astăzi sunt definite cu termenul de criză. Si aceasta grație structurii sale, atât de solidă, care a sfidat veacurile, și grație cărmuirii lui Paul VI, pe care îl socotese un diplomat, un înțelept și un păstor », și care « știe să sculte vocea poporului ».

Apoi, evocând din nou primirea sărbătorească de care i-a făcut parte populația Romei cu ocazia vizitei sale la Papă, Patriarhul Athenagoras a încheiat spunând: « Eu trebuia să merg la Roma, fiindcă sunt patriarhul Romei (în limbile turcă și arabă patriarhul ecumenic se chiamă Roum Patrikanesi, adică patriarhul roman). Eu sunt patriarhul Romei și Papa e episcopul Bisericii catolice - a spus cu un joc de cuvinte. Dar catolicii și ortodocșii, Apusul și Răsăritul constituie aceiaș Biserică, fiindcă Biserica lui Christos e una singură ».

PERSPECTIVE ECUMENICE

Ziarul « L'Avvenire », care apare la Milano, a publicat de curând un interesant interview acordat trimisului special al cotidianului catolic italian la întrunirea de la Louvain a comisiei « Credință și Constituție » de către pastorul calvinist dr. Lukas Vischer, directorul acestei comisii însărcinată cu problemele doctrinare ale Consiliului Mondial al Bisericilor.

După ce menționează cele două fapte noi care au caracterizat întrunirea — prezența, deși încă cu titlu personal, a unui grup de teologi catolici care au luat parte activă la discuțiile întrunirii; și deplasarea interesului acestei întruniri de la domeniul strict confesional la sfera problemelor antropologice — autorul interviewului subliniază implicațiile acestor două evenimente în viitoarea problematică a Comisiei.

« Confruntarea teologică dintre catolici, de o parte, și protestanți și ortodocși de altă parte — serie Gian Franco Svidercovschi — continuă să fie pusă în termeni dialectici, tinde să scoată în evidență punctele de întâlnire și să integreze, atunci când e posibil, diferitele poziții ».

Intrunirea de la Louvain a dat loc la multe reacții negative, care au pus în discuție, sub anumite aspecte, atât funcția principală a comisiei « Credință și Constituție » cât și locul ei exact în Consiliul Mondial al Bisericilor și, într-o perspectivă mai generală, în ambianța întregii mișcări ecumenice. « Aceste noi aspecte și evenimente ale ecumenismului zilelor noastre au făcut obiectul interviewului cu pastorul Vischer, una din figurile cele mai reprezentative ale ecumenismului contemporan și unul din membrii cei mai activi ai Grupului Mixt de lucru instituit de Consiliul de la Geneva și de Biserica catolică.

« Aportul teologilor catolici romani — a spus pastorul Vischer — e cât se poate de semnificativ pentru lucrările comisiei « Credință și Constituție ».

« Dar faptul cel mai important e lărgirea acestei comisii în care, până acum câțiva ani era reprezentat numai sectorul ortodox și protestant al creștinătății; astăzi, însă, numărul participanților diferitelor tradiții a devenit mai complet. Aceasta înseamnă că problemele puse în trecut se pun și azi, dar într-o dimensiune nouă: tocmai fiindcă le vedem cu adevărat în perspectiva creștinătății întregi. E așadar un eveniment care dacă marchează o etapă nouă a drumului nostru spre unitatea de mâine, comportă, totodată, o întreagă serie de implicații. Munca pe care am desfășurat-o până acum trebuie să fie reexaminată pentru a putea fi siguri că ea corespunde cu adevărat la ceea ce teologii catolici ne aduc cu prezența lor. De pildă, în trecut aprofundasem studiile asupra naturii Bisericii și a Sfintelor Taine. Rămâne acum de văzut dacă concluziile la care am ajuns rezistă la o confruntare cu această prezență catolică.

Se deschid mișcării ecumenice noi posibilități de înțelegere reciprocă. Ne dăm seama că unele probleme care până mai ieri păreau imposibil de rezolvate, se prezintă acum, datorită metodei acestor contacte, într-o lumină în bună parte chimbată ».

« Ratzinger preconiza, el însuși, posibilitatea unor asemenea clarificări și completări reciproce — a amintit pastorul Vischer — privitor, de pildă, la preoție, chestiune în care s'a manifestat un acord asupra caracterului ei sacru, chiar dacă problema modului în care se va ajunge la o recunoaștere reciprocă a misiunii sacerdotale în diferitele dogme creștine rămâne deschisă și deocamdată încă greu de rezolvat. Autoritatea Bibliei e un sector în care s'a atenuat mult vechia intransigență a protestanților asupra formulei « sola scriptura » și unde începe să se profileze o progresivă conștiință a legăturii dintre Scriptură și interpretarea ei în Biserică. Aceasta fiindcă, în realitate s'a produs o lărgire a concepției după care Spiritul Sfânt continuă să asiste Biserica, privitor la înțelegerea justă a mesajului și deci a Cărtii; și în același timp, fiindcă se atribuie o importanță din ce în ce mai mare interpretării care se dă Bibliei în comunitate ».

Trecând, apoi, la problema relațiilor dintre Bisericile locale și Biserica universală, pastorul Vischer a spus: « Până azi noi am pus accentul pe unitatea locală; acum ne dăm seama că trebuie să meditam serios problema comuniunii dintre Bisericile locale: aceasta pentru a putea avea o viziune exactă a diversității și în același timp a unității întregii Biserici privită ca realitate a unui propor universal care nu e numai în cutare sau cutare loc, ci pretutindeni în lume ».

« Aportul teologilor catolici — a spus în continuare pastorul Vischer — nu e lipsit de urmări cât privește metoda de lucru. În general teologia catolică e mai riguroasă decât a noastră, cel puțin cât privește limbajul: tinde la mai multă precizie. Faptul acesta a reprezentat deseori o sfidare lansată participanților la lucrările comisiei noastre, fiindcă limbajul folosit până acum de noi n'a fost, poate, suficient de precis; în același timp însă tradiția comisiei « Credință și Constituție » e o sfidare pentru teologia catolică. Iată de ce se face necesară găsirea unei metode comune de lucru. Pentru înlesnirea acestei integrări dialectice a fost numit un teolog catolic (părintele Lanne) în consiliul de presidență al comisiei.

Un altul, sud-americanul Medina, e astăzi unul din cei 30 membri ai « Comitetului de continuitate », organism care asigură executarea programului de lucru între o întrunire și alta; iar Comitetului central al Consiliului Mondial al Bisericilor i-au fost propuse numele altor trei teologi catolici ca membri ai comisiei, participarea catolică ridicându-se astfel de la 9 la 12 teologi. De asemeni începe să câștige teren ideea introducerii altor experți catolici, ca observatori-delegați, sau cu titlu de consultori, și în celelalte comisii sau grupuri care, împreună cu Comisia « Credință și Constituție », constituie noua structură organizativă a Consiliului de la Geneva. Aceasta tocmai pentru a se promova o mai bună coordonare, la toate nivelurile, atât pe planul studiilor cât și pe acela al inițiativelor concrete care vor fi luate în viitor ».

Privitor la o doua schimbare înregistrată la Louvain — adică deplasarea interesului

Comisiei de la sfera eclesiolocică la aceea antropologică, de la problematica divină la aceea umana — pastorul Vischer a atribuit prezenței catolice această nouă orientare a Comisiei. În parte fiindcă însăși tema centrală a întrunirii era de așa natură încât poziția Bisericii catolice nu se deosebea prea mult de aceea a celorlalte confesiuni; și în parte fiindcă în actuala perioadă post-conciliară teologia catolică e ea însăși în căutarea unei identități noi. « Avem cu toții impresia — a afirmat directorul comisiei « Credință și Constituție » — că problema unității Bisericii nu se mai pune numai ca problemă confesională.

« Există, natural, deosebiri confesionale care trebuie clarificate. Dar în același timp problema cea mai importantă e aceea a găsirii unei căi pentru ca Biserica să poată deveni un semn de recunoaștere în lumea contemporană. Conciliul Vatican II și-a pus și el întrebarea în ce fel Biserica poate fi un semn de speranță. E o întrebare care ni se pune tuturor. Trebuie să mergem înainte, pornind de la moștenirile noastre confesionale, dar în același timp străduindu-ne să ajungem la o convergență pentru a constitui, toți împreună, acest semn de reconciliere. Iată de ce am ales tema « Unitatea Bisericii și unitatea umanității ».

E adevărat că tema aceasta a fost întâmpinată — mai ales de către ortodocși — cu critici și rezerve, socotindu-se că o asemenea alegere angaja prea mult Comisia, și odată cu ea Consiliul de la Geneva, în probleme care sunt proprii lumii. Alții au criticat-o, susținând că nu se sublinia destul aspectul spiritual al Bisericii, în timp ce se insistă prea mult asupra sensului orizontal al acțiunii ei. E adevărat că alegerea acestei teme a fost criticată. Dar nu e mai puțin adevărat că discuțiile de la Louvain au dus la o seamă de clarificări importante. De pildă, ortodocșii și-au sat seamă că ceea ce trebuie să fie descoperit e dimensiunea orizontală a Euharistiei, e înțelesul acestui semn dumnezeesc dat astăzi lumii. Si tocmai acesta e punctul de întâlnire al Bisericilor. Trebuie regăsită și reafirmată natura eclesială a Bisericii în lume și în problemele umanității de azi. Nu se mai poate spune, trasându-se o linie netă de demarcație: aici e Biserica și acolo sunt cei care se ocupă de problemele lumii. Trebuie dimpotrivă să căutăm împreună mijlocul prin care să realizăm azi chemarea noastră eclesială. Un efort de felul acesta va duce inevitabil la o mai mare angajare a Bisericilor în situațiile sociale actuale, la o mai atentă studiere a datelor politice și sociale ale unei anumite țări. Aceasta însă nu trebuie să ducă la dispersiune, tocmai într'un moment în care se încearcă armonizarea a ceea ce s'a făcut până acum. Iată de ce noi tindem să formăm grupuri regionale care să adune la fața locului datele necesare asupra fiecărei țări în parte, date care vor fi apoi supuse comisiei « Credință și Constituție ».

Pe scurt, o față nouă, un program nou și metode de lucru noi pentru « Credință și Constituție ». Cu riscurile, dar și cu speranțele pe care le comportă fiecare nouătate ».

UN PAS CONCRET SPRE O REAPROPIERE CATOLICO-LUTERANA

Agențiile de presă britanice au difuzat recent o informație după care reprezentanți ai Bisericii catolice și anglicane, întruniți într-o comisie mixtă de lucru, ar fi ajuns la un acord definit « substanțial » asupra doctrinei Euharistiei și a Liturghiei. De la înțelegerea din 1966 dintre Papa Paul VI și arhiepiscopul de Canterbury, Michael Ramsey, aceasta e primul pas concret spre o reapropiere catolico-anglicană.

Conciliul de la Trento din 1562 stabilise că « oricine ar afirma că Euharistia e un simplu act de slavă și de mulțumită și că, în consecința, această jertfă nu trebuie să fie oferită nici pentru vii nici pentru morți și nici pentru a obține iertarea păcatelor, haruri cerești sau altele, să fie anatemitat ». În același articolul 31 al religiei anglicane afirma: « Jertfa Liturghiei, despre care se spune că ar fi oferită de preot lui Christos pentru vii și pentru morți, pentru iertarea păcatelor și pentru a obține grații, e în realitate o poveste blasfemă, un truc primejdios pentru suflete ».

Era neutral că după patru veacuri acordul doctrinar dintre cele două Biserici ale căror poziții asupra Euharistiei erau diametral opuse, să provoace surpriză și neîncredere. Și totuși un astfel de acord a fost posibil. Cotidianul « Times », a cărui seriozitate nu poate fi pusă la îndoială, informa de curând că « membrii Comisiei mixte — creată în urma vizitei arhiepiscopului Ramsey la Papa — socotesc că acordul la care s'a ajuns acum asupra Euharistiei va putea elimina orice altă deosebire doctrinară care îi desparte azi pe catolici de anglicani ». Termenii acordului nu se cunosc, așa încât e imposibil de prevăzut dacă credincioșii celor două Biserici vor împărtăși optimismul teologilor. Pentru moment s'ar părea că nu, cel puțin judecând după primele reacții. Celebrul romancier Graham Greene afirma, de pildă, într-o scrisoare adresată cotidianului « Times »: « S'a spus că Christos a venit pe pământ să aducă pacea. În Evanghelia mea eu citesc dimpotrivă că Christos a spus: « N'am venit să aduc pacea, ci sabia », și în altă parte a vorbit de « vin nou în ulcioare noi », și a blestemat Cafarnaumul. Dacă Christos ar fi venit cu adevărat să împăciuiască lumea, încheie romancierul englez, ar fi fost oare răstignit? »

Același ziar observa că înainte de a se putea vorbi de intercomuniune, alte probleme fundamentale vor trebui rezolvate. În primul rând problema infailibilității Papii, care pentru catolici e o dogmă. Mulți anglicani sunt dispuși să recunoască autoritatea pronunțărilor Pontifului roman, care e cel mai mare dintre episcopi (« Primus inter pares »). Insuși arhiepiscopul de Canterbury a afirmat de mai multe ori că Papa e fără îndoială « Capul Corpului episcopal », afirmație care lasă să se vadă că pozițiile s'au apropiat mult față de cum erau până acum câțiva ani.

A doua problemă de fond care îi desparte pe catolici de anglicani e aceea a succesiunii apostolice. Apostolii au creat primii episcopi, succesori ai lor, prin punerea mâinilor; cu același procedeu episcopii creați de ei au sfințit alți episcopi, asigurând în felul acesta continuitatea liniei apostolice.

Primii episcopi anglicani fusesera în pre-

cedență episcopi catolici, care aveau puterea de a transmite succesiunea apostolică nouilor episcopi în noua lor confesiune, iar aceștia o puteau transmite, la rândul lor, altora. Pentru a întrerupe această continuitate regina catolică Maria, urmașă la tronul Angliei a lui Henrich VIII, a avut grija să trimită pe lumea cealaltă pe noii episcopi despărțiți de Roma care refuzau să se supună Papii. Execuțiile — prin spânzurare sau prin tăierea capului — se succedau cu un ritm de doi episcopi pe săptămâna, având loc Miercurea și Vinerea. Dar în zelul ei apostolic regina trimetea deseori la spânzurătoare câte un episcop și în alte zile ale săptămânii, cu excepția Duminicilor.

A reușit, sau nu, această regină, care pentru crimele ei a trecut în istorie cu numele de « Maria Sângeroasă », să extermine chiar toți episcopii, rupând lanțul succesiunii apostolice? Să nu se fi salvat oare de furia ei nici un episcop clandestin, consacrat adică pe ascuns, care să fi reușit să sfințească la rândul său alți episcopi? Sunt întrebări la care istoria n'a reușit încă să dea un răspuns si-

gur. Ceeace se știe e că, în veacul trecut, anglicanii s'au adresat, pentru consacrarea episcopilor lor, la « Vechii catolici », mișcare întemeiată în însăși ziua proclamării de către primul Conciliu Vatican a infailibilității Papii. Intemeietorul ei, Johann Doellinger, a insistat însă ca această mișcare de protest să rămână totuși catolică, continuând să conteste infailibilitatea Pontifului roman. Recurgând la ajutorul « Vechilor catolici » anglicanii au reușit să restabilească succesiunea apostolică distrusă de regina fanatică.

Opozițiile cele mai dârze vor veni desigur din rândurile catolicilor englezi, care nu se vor putea resemna să fie puși pe același plan cu conaționalii lor răsvrățiți împotriva papiilor, ei, care le-au rămas credincioși de-alungul acestor patru veacuri, uneori chiar cu riscul vieții.

Dar, în fața primejdiilor care amenință azi creștinismul — spunea într'un discurs pronunțat cu ocazia « Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștinilor arhiepiscopul de Canterbury — trebuie să ne gândim cu toții la prezent, uitând trecutul ».

Un om subt cruce

« În urma unor tratative dintre Sfântul Scaun și guvernul Republicii populare a Ungariei Cardinalul Joseph Mindszenty, arhiepiscop de Esztergom și Primate al Ungariei, a părăsit azi teritoriul ungar plecând spre Roma ». Aceasta a fost comunicatul cu care Vaticanul a anunțat plecarea la Roma a Cardinalului Mindszenty. Stirea era difuzată în același timp, și aproape în aceeași termeni, de Radio-Budapesta, care preciza însă că plecarea la Roma a Cardinalului era « definitivă ».

Un drum fără întoarcere, așadar. Un drum pe care Cardinalul l'a făcut cu moarte în suflet. « Doresc să-mi petrec restul vieții în Ungaria, în mijlocul poporului meu pe care îl iubesc atât, fără să mă preocupe împrejurările externe care mă așteaptă » — scria recent Papii Cardinalul Mindszenty. « Dar dacă lucrul acesta ar deveni imposibil datorită unor considerații superioare din partea Bisericii, voi accepta ceea ce ar constitui crucea, poate cea mai grea, a vieții mele. Sunt gata să spun adio patriei mele iubite, pentru a continua în exil o viață de rugăciune și de ispășire. Pun cu umilință acest sacrificiu la picioarele Sanctității Voastre, convins, cum sunt, că chiar sacrificiul cel mai grav cerut unei persoane devine mic, atunci când e vorba de slujirea lui Dumnezeu și de binele Bisericii ».

Pasajul acesta al scrisorii Cardinalului e cheia neașteptatului epilog a « cazului » Mindszenty, Vaticanul s'a străduit să-i dea o explicație strict umană, justificând sacrificiul cerut Cardinalului cu preocuparea Papii pentru viitorul persoanei fizice a prizonierului voluntar.

« Prelungirea singularei, și din unele punc-

te de vedere anormalei sale condiții, făcea să apară din ce în ce mai grave unele probleme privitoare nu la misiunea, ci la persoana sa » — scria în ziua sosirii Cardinalului ziarul Vaticanului. « De mult timp Papa privea cu crescândă durere și îngrijorare cazul Cardinalului Mindszenty, a cărui viață se desfășura de prea mulți ani într-o singurătate apăsătoare ».

« Un motiv de vie îngrijorare — continuă nota apărută în « L'Osservatore Romano » — era deasemeni pentru Papă faptul că odată cu înaintarea în vârstă a prizonierului, creșteau inevitabil și perspectivele de boli, cu o eventuală nevoie de îngrijiri pe care e evident că sediul unei ambasade nu i le-ar fi putut da ».

« Sfântul Scaun — se afirmă în aceeași notă — a respectat totdeauna în mod scrupulos hotărârea Cardinalului de a nu-și părăsi țara de care era și continuă să fie legat cu sentimente sacre și adânci. De asemenea poziția purpuratului nu a fost subordonată tratativelor duse în ultimul timp cu guvernul maghiar ».

Oficiosul Vaticanului caută acum să disocieze desnodământul « cazului Mindszenty » de acțiunea diplomatică a Vaticanului pentru o normalizare a raporturilor dintre Biserica catolică și guvernul comunist în Ungaria, sau în orice caz pentru a se ajunge la un « modus vivendi » pentru realizarea că uia prezența în Ungaria a incomedului personajului era fără îndoială o piedecă. O piedecă pe care Vaticanul a încercat de mai multe ori să o înlăture, și totdeauna fără succes. Nu sunt un secret vizi-

(Urmează la pag. 2)

m i s c e l l a n e a

« Teologia și Biserica între ortodoxie și ortopractică ». a fost tema generală a celui de al cincilea Seminar ecumenic internațional organizat de Centrul de studii ecumenice de la Strasburg.

Au participat la lucrările întrunirii 80 de teologi reprezentând toate confesiunile creștine și provenind din principalele țări ale Europei, care au căutat împreună o soluție de armonizare a unor tendințe radical opuse în mărturia evanghelică a Bisericilor. E știut că în sânul creștinătății unii pun accentul pe o reflectare teologică al cărei centru ar fi societatea, și pe o acțiune comună, relegând vestirea Evangheliei și Tradiția pe al doilea plan. Alții, dimpotrivă, consideră concepțiile acestea ca eterodoxe, făcându-le răspunzătoare de o « alterare a Evangheliei și a misiunii proprii Bisericii. Toate aceste probleme au fost înfruntate atât pe plan pastoral cât și universitar.

* * *

Pentru a readuce teologia la originile ei și la ortodoxie, adecuându-o în același timp la procesul de creștere a cunoștințelor culturale ale omenirii și la progresul științelor, a luat naștere la Roma o nouă societate teologică: « Forul Teologic Roman ».

Președinte al nou creatului organism a fost ales monsiniorul John McCarty, american stabilit de mulți ani la Roma.

Noua asociație, își propune să reelaboreze cuceririle filosofice și științifice din ultimele veacuri și să le dea o formă și o perspectivă valabile pentru omul modern, și să elaboreze un nou comentariu al Sfintei Scripturi în care să se țină seamă de rezultatele sigure și sacre ale procesului de « aggiornamento » oferite de științe și de istorie, păstrând în același timp intactă bogăția spirituală a Tradiției și eliminând din exegeza catolică « fantasiile literare astăzi la modă în rândurile multor bibliști ».

* * *

Subt auspiciile anglicanilor, ale catolicilor și ale Bisericii unite din Canada, a fost constituită, la Halifax (Canada) o nouă Școală Atlantică de Teologie. Cu începerea cursurilor Institutul va putea oferi clerului o formație ecumenică și laicilor o educație teologică completă.

Noua Școală teologică e sprijinită de Universitatea anglicană King's College, de corporațiile catolice de la Halifax și de școala de teologie « Pine Hill » a Bisericii unite.

Noua Instituție va beneficia de structurile și de mijloacele pe care i le vor pune la dispoziție cele trei organisme aderente, și — cu excepția câtorva cursuri speciale — va avea o impoziție strict ecumenică.

* * *

Din inițiativa comunității de studii a Bisericii creștine va fi întemeiat la Berna un nou Institut Ecumenic, care va examina problemele de actualitate privitoare la coexistența confesiunilor creștine și va aduna infor-

mații obiective în sensul acestei coexistențe. În scopul acesta Institutul va colabora cu facultățile de teologie ale universităților catolice și protestante de care va fi sprijinit.

Institutul va avea deasemeni menirea de a studia din punct de vedere teologic problemele asupra cărora Bisericile sunt chemate să ia poziție, și va avea contacte permanente de lucru cu Federația Bisericilor protestante din Elveția, în special cu Institutul său de etică socială, cu Conferința Episcopală helvetică și cu Biserica Catolică-Creștină.

* * *

Un preot din arhidieceza Cincinnati (Statele Unite), părintele Edmund Hussey, a fost numit director al noului Institut Ioan XXIII de studii orientale de la New York.

Scopul nou creatului Institut e îmbogățirea Bisericii apusene cu o mai adâncă cunoaștere a teologiei și a tradiției Bisericii ortodoxe. Institutul, ale cărui cursuri duc la doctoratul în litere, face parte din Institutul Teologic de la New York. Una din activitățile acestui Institut ecumenic e publicarea unei reviste trimestriale « Diakonia » — a unor studii anuale editate de teologi catolici, și promovarea altor forme de dialog între cele două denumiri creștine.

Comisia teologică inter-ortodoxă pentru pregătirea dialogului cu Bisericile necalcedonice, întrunită pentru prima oară de la 18 la 28 August la Addis-Abeba, a propus acestor Biserici să dea curs unui dialog oficial. Comisia socotește că pregătirea de până acum, efectuată prin discuții teologice în comun și

prin contacte oficiale, e suficientă pentru începerea acestui dialog.

* * *

De la 4 la 9 Octombrie s'a ținut, la Academia evanghelică de la Arnolds, un nou « colocviu » neoficial între ortodocși și luterani, informează buletinul de informații al Centrului ortodox al Patriarhatului Ecumenic.

« Kerigma Noului Testament asupra lui Christos mântuitor al lumii », « Cristologia și soteriologia în doctrina luterană și ortodoxă », « Christos mântuitorul lumii », au fost temele discutate în această întrunire, a treia în ordine de timp după aceea de la Fanar (Martie 1969) și de la Chambésy (Mai 1970).

* * *

Institutul ecumenic de la Bossey (Elveția) a organizat, de la 7 la 24 Septembrie, două seminarii pentru « diaconesele » Bisericilor reformate. După o celebrare liturgică solemnă în capela Centrului ortodox, mitropolitul Damaskinos de Tranoupolis a ilustrat celor cincezici de aspirante « diaconese » scopurile Centrului și stadiul actual al lucrărilor de pregătire a Sinodului ortodox.

* * *

A cincea Întrunire generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor se va ține în 1975, în Indonesia. Hotărârea aceasta a fost luată de Comitetul executiv al Consiliului, în întrunirea sa de la Sofia din 5 Septembrie.

Întrunirea generală constituie instanța supremă a Consiliului Bisericilor și are loc din șapte în șapte ani. Precedentele întruniri s'au ținut la Amsterdam (1948), Evanston (1954), Delhi (1961) și Upsala (1968).

Un om subt cruce

tele arhiepiscopului Vienei, Card. Franz Koenig, la Cardinalul Mindszenty căruia, printre altele, în oferise, în numele Papii Ioan XXIII, o sarcină importantă în Curie. La propunerea aceasta Cardinalul răspundea cu un refuz răspicat: « In Curia sine cura »?, adică « In Curie fără grija sufletelor? La o lună după falimentul acestei misiuni Cardinalul Koenig era din nou la Budapesta, de rândul acesta în calitate de mesager al guvernului Kadar, care pune drept condiție a numirii episcopilor în sediile vacante de la Eger Kalocsa și Pecs părăsirea Ungariei de către Cardinalul Mindszenty. Fără să respingă din capul locului noua propunere, cardinalul-Primate cerea drept contrapartidă ca guvernul comunist să garanteze asistența religioasă în spitale și în închisori, învățământul religios în școli, și publicarea unui cotidian catolic.

Sucesiv Vaticanul încredința « operația Mindszenty » monsiniorului Agostino Casa-

rolu de la Secretariatul pentru Afacerile eclesiastice extraordinare ale Bisericii, însărcinată să restabilească relațiile diplomatice dintre Sfântul Scaun și Statele care nu au reprezentanți în Vatican. După o serie de vizite în Ungaria Mons. Casaroli iscălea — împotriva părerii Cardinalului — un protocol de modus vivendi cu guvernul Kadar, care prevedea libertatea învățământului religios în școli. Sigur de succesul misiunii sale, mons. Casaroli încerca din nou să-l convingă pe Cardinal să părăsească Ungaria. Dar Cardinalul își condiționa plecarea cu punerea în practică de către guvern a protocolului iscălit. În aceeași lună, însă, preoții care în baza acordului începuseră să predea lecții de catehism, erau arestați.

În fața gravelor probleme religioase rămase în picioare, Papa Paul VI a socotit că nu avea altă alegere, pentru a înlesni tratativele cu guvernul maghiar, decât aceea de a-l invita pe Cardinal să părăsească Ungaria.